

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 16.5.2007
KOM(2007) 249 lõplik

2007/0094 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

**millega sätestatakse karistused ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide
kodanike tööandjatele**

(komisjoni esitatud)

{SEK(2007) 596}

{SEK(2007) 603}

{SEK(2007) 604}

SELETUSKIRI

1) ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Käesolev ettepanek on osa ELi püüdlustest töötada välja laiaulatuslik rändepoliitika. 2007. aasta septembris on komisjonil kavas esitada esimene ettepanek seadusliku rände kohta vastavalt 2005. aasta detsembri poliitikakavale.¹

Üks tegureid, mis julgustab ebaseaduslikke sisserändajaid sisenema ELi, on võimalus leida tööd. Käesoleva ettepaneku eesmärk on vähendada selle teguri mõjujõudu, käsitledes ebaseaduslikult ELis viibivate kolmandate riikide kodanike töölevõtmise küsimust. Eesmärk on liikmesriikide olemasolevatele meetmetele toetudes tagada, et kõik liikmesriigid võtavad kõnealuste kolmandate riikide kodanike tööandjate suhtes kasutusele samasugused karistused ja rakendavad neid tõhusalt.

Komisjon tegi ettepaneku kõnealuste meetmete kohta oma 2006. aasta juuli teatises kolmandate riikide kodanike ebaseadusliku sisserände vastase võitluse poliitiliste prioriteetide kohta.² Euroopa Ülemkogu kiitis kõnealuse teatise heaks 2006. aasta detsembris, kutsudes komisjoni üles esitama asjakohaseid ettepanekuid.

- **Üldine taust**

Ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike töötamine (edaspidi „ebaseaduslik töötamine”) tuleneb rändajatest, kes otsivad paremat elu ja vastavad selliste tööandjate nõudmistele, kes kasutavad ära töotajaid, kes võtavad vastu töökohti, mis on tavaliselt halvasti tasustatud ja mis ei nõua kõrget kvalifikatsiooni. Nähtuse ulatust on raske hinnata: ebaseaduslikult ELis viibivate kolmandate riikide kodanike hinnanguline arv ulatub 4,5 miljonist 8 miljonini. Ebaseaduslik töötamine on koondunud teatavatesse valdkondadesse: ehitus, põllumajandus, koristusteenused ning majutus- ja toitlustusteenused.

Ühest küljest võib ebaseadusliku sisserände ajendiks olev ebaseaduslik töötamine, mida saab võrrelda ELi kodanike deklareerimata tööga, põhjustada kahju riigi eelarvele, viia palkade langemise ja töötingimuste halvenemiseni. See võib moonutada ka ettevõtjatevahelist konkurentsi. Lisaks sellele tähendab see ka seda, et deklareerimata töötajad ei ole hõlmatud tervisekindlustusega ja neil ei ole õigust pensionile, mis sõltub osamaksetest. Teisest küljest on ebaseaduslikult töötavad kolmandate riikide kodanikud eriti haavatavad, sest kui kõnealused kodanikud peetakse kinni, saadetakse nad tõenäoliselt tagasi nende päritoluriiki.

Käesolev ettepanek käsitleb sisserändepoliitikat ja mitte tööhõive- või sotsiaalpoliitikat. Käesoleva ettepaneku kohaselt karistatakse tööandjat, mitte ebaseaduslikult töötavat kolmandate riikide kodanikku (kuigi vastavalt komisjoni 2005. aasta ettepanekule tagasisaatmisdirektiivi kohta tuleb liikmesriikidel **tavaliselt**

---

¹ KOM (2005) 669.

² KOM (2006) 402.

väljastada tagasisaatmisotsus ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike kohta).

- **Ettepaneku valdkonnas kehtivad õigusnormid**

Nõukogu 22. detsembri 1995. aasta soovitusel ebaseadusliku sisserände ja töötamise vastu võitlemise meetmete ühtlustamise kohta³ on kehtestatud, et tööandjaid, kes soovivad tööle võtta välisriigi kodanikke, tuleks julgustada kontrollima, kas töötajate elamine ja töötamine riigis on seaduslik, ning et ilma loata välisriigi kodaniku tööle võtnud tööandjat tuleks karistada. Nõukogu 27. septembri 1996. aasta soovitusel kolmandate riikide kodanike ebaseadusliku töötamise vastu võitlemise kohta⁴ on kehtestatud, et selliste kolmandate riikide kodanike töötamine, kellel puudub selleks vajalik luba, peaks olema keelatud ja sellega peaksid kaasnema kriminaal- ja/või halduskaristused. Käesolev ettepanek põhineb kõnealustel soovitustel ja selles nõutakse liikmesriikidelt, et nad keelustaksid ebaseadusliku töötamise, kehtestaksid karistused ja nõuaksid tööandjatelt ennetavate meetmete ja muude kontrollmeetmete kasutusele võtmist.

ELi ebaseadusliku sisserändega võitlemise poliitika sisaldab sätteid inimkaubanduse ja inimeste ebaseaduslikult üle piiri toimetamise vastu. Raamotsuses inimkaubanduse vastu võitlemise kohta⁵ kuulutatakse kuritegelikuks inimestega kauplemine tööalase või seksuaalse eksploateerimise eesmärgil ning nähakse ette karistuste ühtlustamine. Käesoleva ettepaneku kohaselt võib ka ebaseaduslikku töötamist käsitleda inimkaubandusena, kui täidetud on raamotsuses kirjeldatud tingimused, sealhulgas tööjõu eksploateerimise eesmärgil sunni või pettuse kasutamine. Siiski käsitleb käesolev ettepanek eelkõige olukordi, kus pettust või sundi ei kasutata.

2002. aasta direktiivis⁶ ja sellega kaasnevas raamotsuses⁷ käsitletakse inimkaubandust, määratletakse rikkumistena kaasaaitamine ebaseaduslikule piiriületamisele, läbisõidule ja riigis elamisele ning ühtlustatakse karistusi. Ei saa välistada, et ebaseadusliku töötamisega kaasneb piiriületamisele ja/või riigis elamisele kaasaaitamine, kuid käesolevas ettepanekus käsitletakse ka tööandjaid, kellel ei ole seost ebaseaduslikult töötavate kolmandate riikide kodanike piiriületamise või riigis elamisega.

- **Kooskõla Euroopa Liidu muude tegevuspõhimõtete ja eesmärkidega**

Ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike töötamine on osa suuremast probleemist, mis on seotud deklareerimata tööga, s.t. tasustatava tegevusega, mis on oma laadilt õiguspärane, kuid millest ei ole riigiasutustele teatatud.⁸ Deklareerimata töö ja sellega seotud küsimused hõlmavad kolmandate riikide kodanike kõrval ka ELi kodanikke ning komisjon kavatseb 2007. aasta sügisel esitada sellekohase teatise.

---

³ EÜT C 5, 10.1.1996, lk 1.

⁴ EÜT C 304, 14.10.1996, lk 1.

⁵ EÜT L 203, 1.8.2002, lk 1.

⁶ EÜT L 328, 5.12.2002, lk 17.

⁷ EÜT L 328, 5.12.2002, lk 1.

⁸ KOM (98) 219.

Käesolevas ettepanekus visandatud meetmed on kooskõlas maksupettuste vastu võitlemise ja nende ennetamise poliitika ja meetmetega ühenduse tasandil ning toetavad neid.

Käesolev ettepanek on kooskõlas põhiõigustega. See ei mõjuta kolmandate riikide kodanike õigusi töötajadena, näiteks õigust liituda ametiühinguga, osaleda kollektiivlääbirääkimistel või saada nendest kasu ning omada töötingimusi, mis vastavad tervishoiu- ja ohutusnõuetele. Rikkumise puhul, mille suhtes tööandjaid võib võtta vastutusele, tuleb märkida, et vastavalt käesolevale ettepanekule ei võeta tööandjat vastutusele näiteks juhul, kui tööandja kontrollib tulevase töötaja dokumente, kuid need osutuvad võltsituteks. Kriminaalkaristuse määramisel piirduakse tõsiste juhtumitega, mille puhul kriminaalkaristus on proportsionaalne rikkumise ulatuse või tõsidusega. Isikuandmeid, mida tööandjad ja ametiasutused peavad käesoleva ettepaneku rakendamisel töötleva, tuleb käsitleda vastavalt direktiivile 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta.⁹

2) KONSULTEERIMINE HUVITATUD ISIKUTEGA JA MÕJU HINDAMINE

- **Konsulteerimine huvitatud isikutega**

Konsultatsioonimeetodid, peamised sihtvaldkonnad ja vastajate üldiseloostus

Kohtumisi korraldati Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni ning ühendusega *Business Europe* (endine Euroopa Tööandjate Föderatsioon). Liikmesriikidega konsulteeriti komisjoni sisserände- ja varjupaigakomitee raames.

Ettepaneku ettevalmistamise käigus saadi oli ka seminaridest ja kursustest, mis ühendasid sotsiaalpartnerite ja muude valitsusväliste organisatsioonide esindajaid. Komisjoni tellitud ja mõju hindamist täiendava välisuuringu jooksul konsulteeriti täiendavalt liikmesriikidega (sealhulgas nende täitevasutustega), ametiühingute, tööandjate organisatsioonide ja valitsusväliste organisatsioonidega küsitluste ja intervjuude abil.

Vastuste kokkuvõte ja nende arvessevõtmine

Komisjon võttis arvesse märkusi oma 2006. aasta juuli teatise kohta.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Välisekspertide arvamusi ei olnud vaja kasutada.

- **Mõju hindamine**

Mõju hindamisel kaaluti järgmisi võimalusi:

1. *võimalus: praeguse olukorra säilitamine.* Kuigi enamikus (kui mitte kõikides)

---

⁹

EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

liikmesriikides on juba kehtestatud karistused tööandjatele ja võetud ennetavad meetmed, ei ole need osutunud tõhusaks. Käesolev võimalus ei paku võrdset mänguruumi ja olukord võib veelgi halveneda, sest erinevused liikmesriikide vahel võivad suurened. Olemasolevad karistused võivad olla nii leebed, et need ei vähenda huvi ebaseaduslikust töötamisest tuleneva majandusliku kasu vastu. Puuduks selge sõnum tööandjatele, kolmandatele riikidele ja kolmandate riikide kodanikele, et seaduses vähendatakse karistusest pääsemist võimaldavaid lünki.

2. võimalus: ühtlustatud karistused ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele kogu ELis; karistuste rakendamise kohustus lasub liikmesriikidel (kohustus teha teatav arv kontrollkäike töökohtades). Selle võimalusega vähendatakse erinevusi õigusaktides ja nende jõustamises ning soodustatakse võrdsete võimaluste tekkimist. Mitmetes liikmesriikides tõstetaks tööandjate karistuste miinimumtasest ning see suurendaks karistuste hoiatavat mõju. Tänu paremale jõustamisele väheneks tõenäoliselt ebaseaduslik töötamine.

3. võimalus: ühtlustatud ennetavad meetmed: kogu ELis kehtib tööandjatele ühine nõue teha koopia asjaomastest dokumentidest (elamisluba) ja teavitada pädevaid riigiasutusi. Selle võimaluse puhul väheneks ebaseaduslik töötamine, sest tööandja saaks juba varakult kindlaks teha, kas võimalikul töötajal on õigus töötada. Tööandjatele lisanduks vaid minimaalne täiendav kohustus; mitmed liikmesriigid juba nõuavad tööandjalt dokumentide kontrollimist. Edendatakse võrdseid võimalusi, sest kogu ELis tuleks järgida sama korda. Identiteedipettuste ja dokumentide võltsimiste arv võib aga suurened. Tagada tuleks andmekaitse.

4. võimalus: ühtlustatud karistused tööandjatele ja ennetavad meetmed (s.t 2. ja 3. võimalus). Selle võimaluse kasutamine täiendaks 2. ja 3. võimaluse positiivseid mõjusid ning edastaks selgema sõnumi ELi võetud kohustusest võidelda ebaseadusliku töötamisega.

5. võimalus: ELi kampaania, millega suurendatakse teadlikkust ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike töölevõtmisele järgnevatest tagajärgedest. Käesoleva võimaluse rakendamiseks oleks vaja vähe ressursse ning sellel oleks väike, ajutine, kuid positiivne mõju kodanike seaduskuulekusele. See ei tooks aga kaasa ebaseadusliku töötamise vähenemist keskmises või pikas perspektiivis. Tööandjad on juba teadlikud ebaseadusliku töötamisega seotud negatiivsetest tagajärgedest.

6. võimalus: tööandjate karistamisega seotud heade tavade tuvastamine ja nende vahetamine liikmesriikide vahel. Kõik huvirühmad on pidanud vajalikuks karistuste paremat rakendamist ning käesoleva võimaluse puhul paraneks täitevasutuste suutlikkus ja seega ka tõhusus. Siiski sõltuksid kontrollimiseks vajalikud vahendid liikmesriikidest. Võrdsete võimaluste loomine oleks piiratud, sest säiliks erinevused karistuste ja ennetavate meetmete vahel ning need võivad veelgi suurened.

Võimaluste ja nende mõju võrdlemise ning liikmesriikide ja huvirühmade huvide arvestamise tulemusel on eelistatav 4. ja 6. võimaluse kombinatsioon. Väljapakutud uue meetmega peaks toetava meetmena kaasnema teadlikkust suurendav kampaania, mis on suunatud tööandjatele (eelkõige üksikisikutele ja väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele). Käesolevas ettepanekus kajastatakse 4. võimalust, 6. võimalust ja seda toetavat teadlikkuse tõstmise kampaaniat kajastatakse ettepanekuga

kaasnevas komisjoni talituste töödokumendis.

3) ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

- **Kavandatud meetmete kokkuvõte**

Ettepanek sisaldab üldist keeldu võtta tööle kolmandate riikide kodanikke, kes viibivad riigis ebaseaduslikult. Rikkumiste puhul kohaldatakse karistusi (mis võivad olla halduslikud) trahvidena ja ettevõtjate puhul muude meetmetena, sealhulgas riiklikest toetustest ilmajätmise või nende tagasinõudmisena. Kriminaalkaristusi kohaldatakse tõsiste juhtude korral.

Keelustamise tõhususe tagamiseks nõutakse tööandjalt teatavat kontrolli enne kolmandate riikide kodanike värbamist, lihtsustatakse kaebuste esitamise korda ja nõutakse liikmesriikidelt teatava arvu kontrollkäikude tegemist.

Käesoleva direktiiviga nähakse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes ette karmimad karistused ja nende jõulisem rakendamine, kui on ühenduse kehtivate õigusaktidega ette nähtud ELi kodanike ja seaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes, eelkõige teenuste osutamise valdkonnas; selline olukord on direktiivi eesmärki silmas pidades õigustatud ja direktiiv ei ole ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike eristaatust arvestades diskrimineeriv.

- **Õiguslik alus**

Käesoleva direktiivi eesmärk on vähendada ebaseaduslikku sisserännet ELi. Sellest tulenevalt on direktiivi õiguslik alus EÜ asutamislepingu artikli 63 lõike 3 punkt b.

Õiguslik alus ei hõlma meetmeid, mis on seotud kolmandate riikide kodanikega, kes elavad seaduslikult ELi territooriumil, kuid kelle töötamine on vastuolus nende elamisstaatusega, näiteks kolmandate riikide üliõpilased, kes töötavad lubatud tundide arvust rohkem. Seetõttu ei käsitleta käesolevas ettepanekus sellise olukorra lahendamist, kuigi seegi oleks oluline tööhõive sisserännet soodustava mõju vähendamiseks.

- **Subsidiaarsuse põhimõte**

Subsidiaarsuse põhimõtet kohaldatakse juhul, kui ettepanek ei kuulu ühenduse ainupädevusse.

Liikmesriigid ei suuda ettepaneku eesmärgi piisaval määral saavutada järgmistel põhjustel.

Kui liikmesriigid tegutsevad iseseisvalt, on oht, et karistuste ja nende jõustamise rangus erineb liikmesriigiti oluliselt. See võib kaasa tuua konkurentsi moonutamise ühisturul ja ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike edasiliikumise liikmesriikidesse, kus karistuste tase ja jõustamine on leebem.

Ühenduse meetmega saavutatakse ettepaneku eesmärgid paremini järgmistel põhjustel.

Alal, kus puuduvad sisepiirid, on ebaseadusliku sisserände vastu võitlemist vaja

korraldada ühiselt. See ei kehti mitte ainult ühistel piiridel tegutsemise, vaid ka sellise tegevuse puhul, millega vähendatakse sissetulekut soodustavate tegurite mõju. Ühenduse tegevus on tööhõive kui sissetulekut soodustava teguri mõju vähendamisel tõhusam. Tööandjatele määratavate karistuste ühise miinimumtasemega tagatakse, 1) et kõikides liikmesriikides kehtivad hoiatavat mõju avaldavad piisavalt ranged karistused, 2) et karistused ei erine niivõrd, et see põhjustaks ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike edasiliikumist ja 3) et kogu ELis kehtivad ettevõtjatele võrdsed võimalused.

Käesolevas ettepanekus on sätestatud ühtlustamise miinimumtase.

Ettepanek on seega kooskõlas subsidiaarsuspõhimõttega.

- **Proportsionaalsuse põhimõte**

Ettepanek on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas järgmistel põhjustel.

Kavandatud õigusakt on direktiiv, mis annab liikmesriikidele selle rakendamisel suurema paindlikkuse. EÜ asutamislepingu artikli 63 eelviimase lõigu kohaselt võivad liikmesriigid säilitada või võtta käesolevas direktiivis sätestatud meetmete kõrval muid meetmeid, eeldusel et need on kooskõlas EÜ asutamislepingu ja rahvusvaheliste lepingutega.

Direktiivi rakendamine võib suurendada liikmesriikide valitsuste ja piirkondlike omavalitsuste rahanduslikku ja halduskoormust seoses nõutava jõustamisstrateegia väljatöötamise ja nõutava miinimumarvu kontrollkäikude tegemisega. Lisaks sellele võib haldus- või kriminaalmenetluste suurenenud arv tähendada, et kõnealuste valitsuste koormus suureneb veelgi. Kuid koormuse suurenemine piirdub siiski sellega, mis on vajalik käesoleva ettepaneku tõhususe tagamiseks.

Ettevõtjate koormus piirdub enne kolmandate riikide kodanike tölevõtmist tehtavate kontrollide, pädevatele ametiasutustele teatamise ja andmete registreerimisega. Kõnealune koormus on proportsionaalne käesoleva ettepaneku eesmärkidega.

- **Õigusakti valik**

Kavandatud õigusakt(id): direktiiv.

Muud meetmed ei oleks asjakohased järgmistel põhjustel.

Kõnealuse tegevuse puhul on direktiiv asjaomane õigusakt: selles on sätestatud siduvad miinimumnõuded, kuid see annab liikmesriikidele piisavalt vabadust nende inkorporeerimisel riiklikku õigusesse ja nende jõustamisel.

4) MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta ELi eelarvet.

5) TÄIENDAV TEAVE

- **Läbivaatamis-/ülevaatamis-/aegumisklausel**

Ettepanek sisaldab läbivaatamisklauslit.

- **Vastavustabel**

Liikmesriigid peavad komisjonile edastama direktiivi ülevõtmiseks vastuvõetud riiklike õigusnormide teksti ja tabeli nende õigusnormide ja direktiivi vahelise vastavuse kohta.

- **Ettepaneku üksikasjalik selgitus**

Artiklid 1 ja 2

Ettepanek ei hõlma ELi kodanikke, sealhulgas neid, kelle õigust töötada teatavas liikmesriigis on piiratud üleminekukorraga.

Tööandja mõiste ei hõlma mitte ainult füüsilisi ja juriidilisi isikuid, kes äritegevuse raames võtavad tööle teisi isikuid, vaid ka eraisikuid, kellel on näiteks õigus võtta koju tööle koristaja. Arvestades vajadust vähendada ebaseadusliku töötamise mõju sisserände soodustamisele ei ole mõtet välistada üksikisikust tööandjaid.

Artikkel 3

Ettepaneku keskses sättes on kehtestatud üldine keeld võtta tööle kolmandate riikide kodanikke, kellel ei ole õigust ELis elada.

Artiklid 4 ja 5

Tööandjatelt nõutakse, et nad kontrolliksid enne kolmandate riikide kodanike töölevõtmist, kas kõnealustel kodanikel on elamisluba või muu riigis viibimise luba. Kui tööandja on ettevõtja või juriidiline isik (näiteks registreeritud mittetulundusühendus), on ta kohustatud teavitama pädevaid riigiasutusi. Tööandjaid, kes suudavad tõendada, et nad on täitnud kõnealuseid kohustusi, ei karistata.

On põhjendamatult nõuda, et tööandjad suudaksid tuvastada võltsitud dokumente. Komisjoni 2006. aasta juuli teatises on öeldud, et välja tuleks töötada ühised suunised dokumentide, sealhulgas elamisloa turvastandardite miinimumnõuete kohta, pidades eelkõige silmas dokumentide väljastamise menetlust. Kuid tööandja tuleks siiski võtta vastutusele juhul, kui on selge, et tegemist on valedokumentidega (näiteks dokumendifotol ei ole kujutatud tulevast töötajat või dokument on ilmselgelt võltsitud).

Artikkel 6

Tööandjate rikkumisi karistatakse tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistustega, mis võivad olla halduskaristused. Iga rikkumise puhul peaksid kõnealused karistused sisaldama rahatrahvi ja kolmanda riigi kodaniku tagasisaatmiskulusid.

Käesoleva ettepaneku alusel asjaomaste kolmandate riikide kodanike suhtes karistusi ei kohaldata. Komisjon on esitanud eraldi ettepaneku direktiivi¹⁰ kohta, millega nõutakse liikmesriikidelt tagasisaatmisotsuse väljastamist kõigi riigis ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike kohta.

Artikkel 7

Ettevõtjatelt nõutakse maksmata töötasu väljamaksmist ebaseaduslikult töötavatele kolmandate riikide kodanikele ja liikmesriikidelt nõutakse sellise mehhanismi loomist, mis tagaks, et kolmandate riikide kodanikud saavad ka pärast liikmesriigist lahkumist

---

¹⁰ KOM (2005) 391.

kätte väljamakstava palga.

Artikkel 8

Ettevõtjatest tööandjate puhul oleks võimalik kasutada muid meetmeid, sealhulgas riiklike hüvitiste, toetuste (sealhulgas liikmesriikide hallatavad ELi rahalised vahendid) saamise ja riigihankemenetlustes osalemise õigusest ilmajätmine. Võimalik on tagasi nõuda ka riiklikke hüvitisi (sealhulgas liikmesriikide hallatavad ELi rahalised vahendid), mida on ettevõtjale antud eelneva 12 kuu jooksul. Vastavalt finantsmäärusele kehtib sama võimalus ka ELi rahaliste vahendite puhul, mida haldab komisjon.

Artikkel 9

Juhul kui rahatrahvi ei ole võimalik sisse nõuda alltöövõtjalt, tuleks see sisse nõuda teistelt töövõtjatelt alltöövõtjate ahelas kuni töö tellinud peamise ettevõtjani välja.

Artiklid 10 ja 11

Haldustrahvid ja muud meetmed ei pruugi olla piisavad teatavate tööandjate heidutamiseks. Seetõttu nõutakse liikmesriikidelt kriminaalkaristuse kehtestamist nelja liiki tõsiste juhtumite puhul: korduvad rikkumised, märkimisväärse arvu kolmandate riikide kodanike töölevõtmine, väga orjastavad töötingimused ja juhtumid, mille puhul tööandja teab, et töötaja on inimkaubanduse ohver. Selleks et tagada, et üksikisikust tööandjate suhtes kohaldatakse kriminaalkaristust ainult tõsistel juhtudel, käsitletakse korduvat rikkumist kriminaalsena ainult juhul, kui tegemist on kolmanda rikkumisega kaheaastase ajavahemiku jooksul.

Artiklid 12 ja 13

Liikmesriigid peavad tagama, et juriidilisi isikuid on võimalik võtta kuritegude eest vastutusele. Ettepanekus ei ole täpsustatud, kas juriidilisi isikuid peaks võtma kriminaalvastutusele. Seetõttu ei pea need liikmesriigid, kes ei näe ette juriidiliste isikute kriminaalvastutusele võtmist, muutma oma süsteemi.

Artikkel 14

Jõustamise tõhusamaks muutmiseks peavad olema loodud mehhanismid, mille puhul kolmandate riikide kodanikel on võimalik esitada kaebus kas otse või selleks määratud kolmanda isiku kaudu. Sellised kolmandad isikud peavad olema kaitstud võimalike karistuste eest, mida võidakse määrata vastavalt eeskirjadele, millega keelustatakse ebaseaduslikule piiriületusele või riigis elamisele kaasaaitamine. Ametiühingud ja valitsusvälised organisatsioonid on rõhutanud selliste sätete vajadust.

Tehakse ettepanek täiendavate meetmete kohta, millega kaitsta kolmandate riikide kodanikke kriminaalkaristuseni viivatel juhtudel, kui töötingimused on väga orjastavad. Esiteks peaks isikutel, kes teevad menetlustes koostööd, olema õigus saada ajutine elamisluba samasuguse korra kohaselt nagu see on EÜ õigusaktidega kehtestatud ametiasutustega koostööd tegevate inimkaubanduse ohvrite suhtes. Teiseks peaks nende tagasisaatmist edasi lükkama, kuni neile on välja makstud nende töötasu.

Artikkel 15

Liikmesriikidelt tuleks nõuda teatava arvu kontrollkäikude tegemist riskianalüüsi alusel.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

millega sätestatakse karistused ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 63 lõike 3 punkti b,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut¹¹,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹²,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust¹³,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras¹⁴

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Ülemkogu kohtumisel 14. ja 15. detsembril 2006 lepidi kokku liikmesriikide vahelise koostöö tihendamises võitluses ebaseadusliku sissetöötamise vastu ja eelkõige selles, et ebaseadusliku töötamise vastu võitlemise meetmeid tuleb liikmesriikide ja ELi tasandil intensiivistada.
- (2) Põhiline tegur, mis meelitab ebaseaduslikke sissetöötajaid ELi, on võimalus saada ELis tööd ilma nõutava õigusliku seisundita. Ebaseadusliku sissetöötamise ja riigis elamise vastane tegevus peaks seetõttu hõlmama selle teguri vastaseid meetmeid.
- (3) Kõnealuste meetmete keskmes peaks olema üldine keeld võtta tööle kolmandate riikide kodanikke, kellel puudub õigus elada ELis, ja karistused tööandjate suhtes, kes seda keeldu rikuvad.
- (4) Meetmetega ei peaks hõlmama kolmandate riikide kodanikke, kes viibivad riigis seaduslikult. Nende mõjualast jäetakse välja kolmandate riikide kodanikud, kes on vaba liikumise õigust kasutava Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikmed, ja need kodanikud, kellel on vastavalt lepingutele, mis on sõlmitud ühelt poolt ühenduse ja selle liikmesriikide ja teisalt nende päritoluriigi vahel, liidu kodanikega võrdne vaba liikumise õigus. Välja jäetakse ka kolmandate riikide kodanikud, kelle olukorra puhul kohaldatakse ühenduse õigust, näiteks isikud, kes töötavad seaduslikult teises

---

¹¹ ELT C [...], [...], lk [...].

¹² ELT C [...], [...], lk [...].

¹³ ELT C [...], [...], lk [...].

¹⁴ ELT C [...], [...], lk [...].

liikmesriigis ja kes on lähetatud teenuseosutaja poolt teise liikmesriiki teenuste osutamiseks. Selleks et takistada ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike töölevõtmist, tuleb tööandjalt nõuda, et nad kontrolliks id enne kolmandate riikide kodanike töölevõtmist, sealhulgas juhul, kui kolmanda riigi kodanik võetakse tööle eesmärgiga lähetada ta teenuste osutamiseks teise liikmesriiki, kas kolmandate riikide kodanikel on olemas elamisluba või muu riigis viibimise luba, mis kehtib töötamise ajal.

- (5) Tööandja kohustus peaks piirduma sellega, et ta kontrollib, kas dokumendil on ilmselgeid võltsimise tundemärke, näiteks äratuntavalt vale foto. Selleks et liikmesriikidel oleks võimalik kontrollida, kas dokumendid on võltsitud, tuleks ettevõtjalt ja juriidilistelt isikutelt nõuda, et nad teavitaksid pädevaid ametiasutusi kolmandate riikide kodanike töölevõtmisest.
- (6) Tööandjaid, kes on täitnud käesolevas direktiivis kehtestatud kohustused, ei tuleks vastutusele võtta ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike töölevõtmise eest, eriti juhul, kui pädevad ametiasutused on hiljem avastanud, et töötaja esitatud dokument on võltsitud või seda on kuritarvitatud.
- (7) Üldise keelu jõustamiseks ja rikkumiste ärahoidmiseks peaksid liikmesriigid kehtestama sobivad karistused. Need peaksid hõlmama rahatrahve ja ebaseaduslikult riigis viibiva kolmandate riikide kodaniku tagasisaatmise kulude maksmises osalemist.
- (8) Igal juhul peaks tööandjalt nõudma, et ta maksaks välja kolmandate riikide kodanikele maksmata jäänud tasu tehtud töö eest ning maksmata jäänud maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed.
- (9) Liikmesriigid peavad tagama kaebuste esitamise võimaluse ja looma mehhanismi, millega tagatakse, et kolmandate riikide kodanikud saavad kätte maksmata jäänud töötasu.
- (10) Lisaks sellele peaksid liikmesriigid seadusega tagama, et töösuhe kestaks vähemalt kuus kuud, et kindlustada tööandjate tõendamiskohustus vähemalt teatavaks ajavahemikuks.
- (11) Liikmesriigid peaksid sätestama ka võimaluse määrata ettevõtjatele täiendavaid karistusi, sealhulgas riiklike hüvitiste, toetuste sealhulgas põllumajandustoetuste või riigiabi saamise õigusest ilmajätmine, riigihankemenetlustes osalemise õigusest ilmajätmine ja juba antud riiklike hüvitiste, toetuste või riigiabi, sealhulgas liikmesriikide hallatavate ELi rahaliste vahendite tagasinõudmine.
- (12) Käesolev direktiiv ja eelkõige selle artiklid 8, 11 ja 13 ei tohiks piirata nõukogu 25. juuni 2002. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (mis käsitleb Euroopa ühenduste üldelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust)¹⁵ sätete kohaldamist.
- (13) Arvestades alltöövõtu suurt levikut teatavates valdkondades, kus kõnealune probleem esineb, on vaja tagada, et alltöövõtjate ahela ettevõtjad vastutavad solidaarselt rahaliste

---

¹⁵ EÜT L 248, 19.9.2002, lk 1. Määrust on viimati muudetud 13. detsembri 2006. aasta määrusega nr 1995/2006 (ELT L 390, 30.12.2006, lk 1).

karistuste tasumise eest, mis on määratud peattevõtjale, kes võtab tööle ebaseaduslikult riigis viibivaid kolmandate riikide kodanikke.

- (14) Kogemuste põhjal on näha, et olemasolevad karistussüsteemid ei ole piisavad, et saavutada ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike töölevõtmise keelu täielik järgmine.
- (15) Üks põhjus on see, et halduskaristustest üksi tõenäoliselt ei piisa teatavate vastutustundetute tööandjate heidutamiseks. Keelu järgimist on võimalik tõhustada ja seda tuleks teha kriminaalkaristuste kohaldamise kaudu. Üldise keelu täieliku tõhususe tagamiseks on seetõttu eelkõige vaja karmimaid karistusi selliste tõsiste juhtumite puhul nagu korduvad rikkumised, märkimisväärse arvu kolmandate riikide kodanike ebaseaduslik töölevõtmine, väga orjastavad töötingimused ja juhtumid, mille puhul tööandja teab, et töötaja on inimkaubanduse ohver. Töötingimusi peetakse väga orjastavateks juhul, kui seaduslikult ja ebaseaduslikult töötavate töötajate tasu või töötingimused, eelkõige töötajate tervist või ohutust mõjutavad töötingimused, on märkimisväärselt erinevad.
- (16) Käesoleva direktiivi kohaselt tõsisteks juhtumiteks peetavaid rikkumisi tuleks seetõttu pidada kuriteoks kogu ühenduse piires, kui rikkumine on tahtlik. Kuritegu ei tohiks piirata 19. juuli 2002. aasta raamotsuse 2002/629/JHA (inimkaubanduse vastu võitlemise kohta)¹⁶ kohaldamist.
- (17) Kuriteo eest tuleks karistada tõhusa, proportsionaalse ja hoiatava kriminaalkaristusega, mida tuleks kogu ühenduses kohaldada ka juriidiliste isikute suhtes, sest paljud tööandjad on juriidilised isikud.
- (18) Jõustamise hõlbustamiseks tuleks luua tõhusad kaebuste esitamise mehhanismid, mille kaudu asjaomastel kolmandate riikide kodanikel oleks võimalik esitada kaebus kas otse või selleks määratud kolmanda isiku (näiteks ametiühingud või muud assotsiatsioonid) kaudu. Kaebuste esitamisel antava abi puhul tuleks selleks määratud kolmandaid isikuid kaitsta võimalike karistuste eest, mida võidakse määrata vastavalt eeskirjadele, mille kohaselt on keelatud riigis ebaseaduslikule elamisele kaasaaitamine.
- (19) Kaebuste esitamise mehhanismide täienduseks peaksid liikmesriigid andma nendele kolmandate riikide kodanikele, kes on töötanud eriti orjastavates töötingimustes ja kes on teinud koostööd oma tööandja vastu algatatud kriminaalmenetluses, piiratud kehtivusega elamislubasid, mille kehtivus oleks seotud asjaomaste riiklike menetluste pikkusega. Kõnealuseid lubasid tuleks anda samadel tingimustel kui elamislubasid, mida antakse vastavalt nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivile 2004/81/EÜ elamisloa väljaandmise kohta pädevate asutustega koostööd tegevatele kolmandate riikide kodanikele, kes on inimkaubanduse ohvrid või kelle ebaseaduslikule sisserändele on kaasa aidatud¹⁷.
- (20) Et tagada jõustamise piisav tase ja vältida jõustamises märkimisväärsed erinevusi liikmesriikide vahel, tuleb kontrollida teatavat osa liikmesriigis registreeritud ettevõtjatest.

¹⁶ EÜT L 203, 1.8.2002, lk 1.

¹⁷ ELT L 261, 6.8.2004, lk 19.

- (21) Isikuandmete töötlemine käesoleva direktiivi rakendamisel peab toimuma kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiviga 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta¹⁸.
- (22) Et käesoleva direktiivi eesmärki – võidelda ebaseadusliku sissetulekuga, vähendades töötamise mõjujõudu – ei ole võimalik piisaval määral saavutada, kui liikmesriigid tegutsevad eraldi, võib ühendus, arvestades meetmete ulatust ja nende mõju paremat saavutamist ühenduse tasandil, vastu võtta meetmeid kooskõlas EÜ asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv kaugemale, kui on vajalik nimetatud eesmärkide saavutamiseks.
- (23) Käesolevaga direktiiviga järgitakse põhiõigusi ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid. Eelkõige tuleb direktiivi kohaldamisel arvestada nõuetekohaselt järgmiseid põhimõtteid: ettevõtlusvabadus, võrdsus seaduse ees ja mittediskrimineerimise põhimõte, õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõte kooskõlas harta artiklitega 16, 20, 21, 47 ja 49.
- (24) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolli artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel, mistõttu see ei ole tema suhtes siduv ega tema suhtes kohaldatav,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1
Sisu ja reguleerimisala

1. Direktiivis sätestatakse ühised karistused ja meetmed, mida kohaldatakse liikmesriikides tööandjate suhtes, kes on tööle võtnud ebaseaduslikult liikmesriikide territooriumil viibivaid kolmandate riikide kodanikke, ja mille eesmärk on võidelda ebaseadusliku sissetulekuga.

Artikkel 2
Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „kolmanda riigi kodanik” – isik, kes ei ole liidu kodanik asutamislepingu artikli 17 lõike 1 tähenduses;
- b) „töötamine” – tasustatavate tegevuste sooritamine teise isiku tarbeks ja tema juhtimisel;

---

¹⁸ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

- c) „ebaseaduslikult riigis viibimine” – sellise kolmanda riigi kodaniku viibimine liikmesriigi territooriumil, kes ei täida või kes enam ei täida selles liikmesriigis viibimise või elamise tingimusi;
- d) „ebaseaduslik töötamine” – ebaseaduslikult liikmesriigi territooriumil viibiva kolmanda riigi kodaniku töötamine;
- e) „tööandja” – isik, sealhulgas juriidiline isik, kelle tarbeks ja kelle juhtimisel kolmanda riigi kodanik sooritab tasustatavaid tegevusi;
- f) „alltöövõtja” – füüsiline või juriidiline isik, kellele on määratud eelnevalt sõlmitud lepingu kohustuste osaline või täielik täitmine.

Artikkel 3 *Ebaseadusliku töötamise keeld*

Liikmesriigid keelustavad ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike töötamise.

Kõnealuse keelu rikkumise puhul kohaldatakse käesolevas direktiivis sätestatud karistusi ja meetmeid.

Artikkel 4 *Tööandjate kohustused*

1. Liikmesriigid kohustavad tööandjaid:
  - a) nõudma kolmandate riikide kodanikelt, et nad esitaksid elamisloa või muu riigis viibimise loa, mis kehtib kõnealuse töötamise aja jooksul;
  - b) tegema elamisloast või muust riigis viibimise loast koopia või registreerima selle sisu enne isiku tööle rakendamist;
  - c) säilitama vähemalt kolmanda riigi kodaniku töötamise ajal koopiaid või andmed kättesaadavatena liikmesriikide pädevate ametiasutuste tehtavate kontrollide tarbeks.
2. Liikmesriigid kohustavad tööandjaid, kes tegelevad äritegevusega või kes on juriidilised isikud, teavitama liikmesriikide määratud pädevaid ametiasutusi nii kolmanda riigi kodaniku tööle võtmisest kui ka töösuhte lõpetamist hiljemalt ühe nädala jooksul.
3. Liikmesriigid tagavad, et ettevõtjate lõike 1 punktis a sätestatud kohustused loetakse täidetuks, välja arvatud juhul, kui dokument, mis esitatakse elamisloana või muu riigis viibimise loana, on selgelt võltsitud.

Artikkel 5
Tööandjate kohustuste täitmise tagajärjed

Liikmesriigid tagavad, et tööandjaid ei võeta vastutusele artikli 3 rikkumise eest juhul, kui nad suudavad tõendada, et nad on täitnud artiklis 4 sätestatud kohustused.

Artikkel 6
Rahalised karistused

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selleks, et tagada, et artikli 3 rikkumise puhul kohaldatakse tööandja suhtes tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi.
2. Artikli 3 rikkumise suhtes kohaldatavad karistused hõlmavad:
  - a) rahatrahve iga ebaseaduslikult töötava kolmanda riigi kodaniku eest;
  - b) iga ebaseaduslikult töötava kolmanda riigi kodaniku tagasisaatmise kulude tasumist, kui kolmanda riigi kodanik saadetakse tagasi.

Artikkel 7
Maksmata jäänud töötasu väljamaksmine tööandjate poolt

1. Artikli 3 rikkumise puhul tagavad liikmesriigid, et tööandja maksab:
  - a) kolmanda riigi kodanikule kogu maksmata jäänud töötasu;
  - b) kõik maksmata jäänud maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed, sealhulgas asjaomased haldustrahvid.
2. Lõike 1 punkti a kohaldamiseks:
  - a) kehtestavad liikmesriigid mehhanismid, millega tagatakse, et menetlus maksmata jäänud töötasu väljanõudmiseks algatatakse automaatselt, ilma et kolmanda riigi kodanikul oleks vaja esitada sellekohane taotlus;
  - b) näevad liikmesriigid ette, et eeldatav töösuhe kestab vähemalt kuus kuud, välja arvatud juhul, kui tööandja suudab tõendada teisiti.
3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et ebaseaduslikult töötanud kolmandate riikide kodanikele makstakse välja kogu saadaolev töötasu vastavalt lõike 1 punktile a, sealhulgas ka juhul, kui nad on päritoluriiki tagasi pöördunud või kui neid on tagasi saadetud.
4. Artikli 10 lõike 1 punktis c sätestatud kuritegude puhul võtavad liikmesriigid vajalikke meetmeid tagamaks, et tagasisaatmisotsuse elluviimine lükatakse edasi nii kauaks, kuni kolmanda riigi kodanikule on lõike 1 punkti a kohaselt välja makstud saadaolev töötasu.

Artikkel 8
Muud meetmed

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et tööandja suhtes, kes tegeleb äritegevusega, võib vajaduse korral kohaldada järgmisi meetmeid:

- a) riiklike hüvitiste, toetuste või riigiabi saamise õigusest ilmajätmine kuni viieks aastaks;
- b) riigihankemenetlustes osalemise õigusest ilmajätmine kuni viieks aastaks;
- c) ebaseadusliku töötamise avastamisele eelneva 12 kuu jooksul tööandjale antud riiklike hüvitiste, toetuste või riigiabi, sealhulgas liikmesriikide hallatavate ELi rahaliste vahendite tagasinõudmine;
- d) rikkumise toimepanekuks kasutatud asutuste ajutine või alaline sulgemine.

Artikkel 9 *Alltöövõtt*

1. Juhul kui tööandja on alltöövõtja, tagavad liikmesriigid, et peatöövõtja ja vahealltöövõtjad on kohustatud maksma:
  - a) vastavalt artiklile 6 kehtestatud trahve ja
  - b) artikli 7 kohast saadaolevat töötasu.
2. Peatöövõtja ja vahealltöövõtja vastutavad vastavalt lõikele 1 solidaarselt, ilma et see piiraks tagasinõudeõigust käsitlevate riiklike õigusaktide kohaldamist

Artikkel 10 *Kuritegu*

1. Liikmesriik tagab, et artiklis 3 nimetatud rikkumist, kui see sooritati teadlikult, käsitletakse kuriteona järgmistel tingimustel:
  - a) rikkumine jätkub või seda korratakse pärast seda, kui pädevad ametiasutused või kohtud on kaheaastase ajavahemiku jooksul avastanud kahel korral, et tööandja on rikkunud artiklit 3;
  - b) rikkumine hõlmab märkimisväärselt suurt arvu ebaseaduslikult töötavaid kolmandate riikide kodanikke. See tingimus loetakse täidetuks juhul, kui ebaseaduslikult on tööle võetud vähemalt neli kolmandate riikide kodanikku;
  - c) rikkumisega kaasnevad väga orjastavad töötingimused, mis erinevad näiteks oluliselt seaduslikult töötavate töötajate töötingimustest, või
  - d) rikkumise on sooritanud tööandja, kes kasutab sellise isiku tööd või teenuseid, kelle puhul on teada, et ta on inimkaubanduse ohver.
2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 kirjeldatud käitumisele kaasaaitamist või sellele õhutamist käsitataks kuriteona.

Artikkel 11
Kuriteo eest määratavad karistused

1. Liikmesriigid tagavad, et artiklis 10 nimetatud kuriteo sooritamise puhul kohaldatakse tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid kriminaalkaristusi.
2. Lisaks käesolevas artiklis sätestatud kriminaalkaristustele lisaks võib kohaldada muid karistusi või meetmeid, eelkõige neid, mis on sätestatud artiklites 6, 7 ja 8, ja süüdimõistmist või kohaldatavaid sanktsioone või meetmeid käsitleva kohtuotsuse avaldamist.

Artikkel 12
Juriidiliste isikute vastutus

1. Liikmesriigid tagavad, et juriidilisi isikuid saab võtta vastutusele artiklis 10 nimetatud kuriteo eest, mille on nende kasuks toime pannud iseseisvalt või juriidilise isiku organi liikmena tegutsenud isik, kellel on juriidilises isikus juhtiv koht, mis põhineb
  - a) õigusel esindada juriidilist isikut või
  - b) õigusel teha juriidilise isiku nimel otsuseid või
  - c) õigusel kontrollida juriidilist isikut.
2. Liikmesriigid tagavad ka, et juriidilisi isikuid saab võtta vastutusele, kui lõikes 1 nimetatud isiku puuduliku järelevalve või kontrolli tagajärjel on juriidilise isiku alluvuses oleval isikul osutunud võimalikuks juriidilise isiku kasuks toime panna artiklis 10 osutatud süütegu.
3. Juriidilise isiku vastutus vastavalt lõigetele 1 ja 2 ei välista kriminaalmenetlust füüsiliste isikute suhtes, kes on osalenud artiklis 10 osutatud kuritegude toimepanemises täideviija, kaasaaitaja või kihutajana.

Artikkel 13
Juriidilistele isikute suhtes kohaldatavad karistused

Liikmesriigid tagavad, et artikli 10 kohaselt kriminaalvastutusele võetud juriidilise isiku suhtes kohaldatakse tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi, kaasa arvatud kriminaalõiguslikke ja muid trahve ning muid võimalikke karistusi, näiteks:

- a) riiklike hüvitiste või riigiabi saamise õigusest ilmajätmine,
- b) riigihankemenetlustes osalemise õigusest ilmajätmine kuni viieks aastaks;
- c) ajutine või alaline põllumajandus-, tootmis- või äritegevuse keeld,
- d) kohtuliku järelevalve alla võtmine;
- e) sundlõpetamine.

Artikkel 14

Kaebuste esitamise lihtsustamine

1. Liikmesriigid näevad ette tõhusad mehhanismid, mille kaudu ebaseaduslikult töötavate kolmandate riikide kodanikel on võimalik esitada kaebus oma tööandja kohta kas otse või selleks määratud kolmanda isiku kaudu.
2. Liikmesriigid ei kohalda karistusi ebaseaduslikule riigis elamisele kaasaaitamise eest nende määratud kolmandate isikute suhtes, kes abistavad kolmandate riikide kodanikke kaebuste esitamisel.
3. Artikli 10 lõike 1 punktis c kirjeldatud kuriteo puhul annavad liikmesriigid vastavalt direktiivi 2004/81/EÜ artiklites 4–15 sätestatud tingimustele nendele kolmandate riikide kodanikele, kes on töötanud väga orjastavates tingimustes ja kes teevad koostööd oma tööandja vastu algatatud menetluses, elamisloa piiratud ajavahemikuks, mille kestus on seotud asjaomase riikliku menetluse.

Artikkel 15

Kontrollkäigud

1. Liikmesriigid tagavad, et seoses ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike töötamisega kontrollitakse vähemalt 10% ettevõtjaid, kes on registreeritud nende territooriumil.
2. Kontrollitavate ettevõtjate valik põhineb riskianalüüsil, mille on koostanud liikmesriigi pädevad ametiasutused, võttes arvesse valdkonda, kus ettevõtja tegutseb ja varasemaid rikkumisi.

Artikkel 16

Aruandlus

Liikmesriigid edastavad komisjonile hiljemalt [kolm aastat pärast artiklis 17 nimetatud kuupäeva] ja seejärel iga kolme aasta tagant teavet käesoleva direktiivi rakendamise kohta, esitades aruande, mis sisaldab vastavalt artiklile 15 tehtud kontrollkäikude arvu ja tulemusi ning vastavalt artiklile 8 kohaldatud meetmete üksikasju.

Nimetatud aruannete alusel koostab komisjon aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Artikkel 17

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid hiljemalt [24 kuud pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas]. Liikmesriigid edastavad komisjonile viivitamata kõnealuste õigusnormide teksti ning kõnealuste normide ja käesoleva direktiivi vahelise vastavustabeli.

Kõnealuste õigusnormide vastuvõtmisel lisavad liikmesriigid nendesse või normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste riiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 18
Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 18
Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, [...]

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja